

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 372/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrom Hargašom, advokátom, Košická 56, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV č. k. 7 C 19/2018 z 12. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 19/2018 z 12. apríla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov konania a priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 463,95 eur, ktoré odôvodňuje „závažným zásahom do práv jednotlivca“.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou proti žalovanej domáhal zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 19/2018 z 15. júla 2019 v I. výroku konanie zastavil, v II. výroku vrátil sťažovateľovi krátený súdny poplatok, v III. výroku priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľovi v rozsahu 100 % a vo IV. výroku vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia.

3. Odvolací súd uznesením č. k. 9 Co 13/2020 z 27. júla 2020 rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti výrokom III. a IV. uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 19/2018 z 15. júla 2019 tak, že v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania prvoinštančné uznesenie potvrdil a žalovanej priznal voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Uznesením č. k. 7 C 19/2018 z 15. októbra 2020 vydaným vyššou súdnou úradníčkou (ďalej len „rozhodnutie VSÚ“) uložil okresný súd sťažovateľovi zaplatiť žalovanej náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vo výške 292,79 eur z titulu právneho zastúpenia k rukám jej právneho zástupcu v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia.

5. Rozhodnutie VSÚ napadol sťažovateľ sťažnosťou, v ktorej poukázal na to, že všetky uplatnené trovy konania boli zo strany žalovanej nehospodárne, keďže samotná žalovaná podala na okresnom súde návrh na rozvod manželstva a pred samotným rozhodnutím vo veci rozvodu sa „*nelogicky bránila*“ zrušeniu bezpodielového spoluvlastníctva za trvania manželstva. Sťažovateľ namietal, že trovy konania neboli žalovanou vynaložené účelne, pretože v žiadnom z jej podaní v súdnom konaní neuviedla relevantnú právnu argumentáciu či skutkové tvrdenia.

6. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu VSÚ zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že okresný súd napadnuté uznesenie riadne neodôvodnil, keďže sa nezaoberal námietkami sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti, a tiež že nedostatočne posúdil účelnosť trov súdneho konania uplatnených žalovanou, keď v odôvodnení napadnutého uznesenia len konštatoval, že „*každý z týchto úkonov podľa názoru súdu predstavuje úkon účelne vynaložený v konaní na uplatnenie a bránenie práva žalovanou*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu o zamietnutí jeho sťažnosti.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

10. Ústavný súd opakovane (z novšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

11. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení

aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

12. V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa poukazuje ústavný súd na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, v ktorej uvádza:

„Po preskúmaní obsahu sťažnosti žalobcu zo dňa 18. 11. 2020 súd rozhodol o sťažnosti bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná. V prvom rade si súd vo vzťahu k námietke žalobcu, že všetky uplatnené trovy konania boli zo strany žalovanej nehospodárne, dovoľuje uviesť, že správnosť postupu súdu prvej inštancie pri priznaní nároku na náhradu trov konania žalovanej uznesením zo dňa 15. 07. 2019. č. k. 7 C/19/2018-117, bola predmetom skúmania v rámci odvolacieho konania na základe odvolania podaného žalobcom. Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 27. 07. 2020. č. k. 9 Co/13/2020-143, potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie a rovnako priznal žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V súčasnom štádiu konania súd rozhoduje už len o samotnej výške náhrady trov konania, pričom je viazaný právoplatne priznaným nárokom na náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho). Nemožno preto v rozpore s obsahom vyššie uvedeným rozhodnutím nepriznať žalovanej trovy konania titulom trov právneho zastúpenia, pokiaľ jej v konaní vznikli a tieto možno považovať za preukázané, odôvodnené a účelné. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že žalobca nenamieta samotnú v napadnutom uznesení vyčíslenie a priznanú výšku náhrady trov konania, ale namieta skutočnosť, že žalovanej bol priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Skutočnosť, že žalobca nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v časti nároku na náhradu trov konania, je v štádiu konania okresného súdu o výške trov konania irelevantná. Rovnako námietku žalobcu, že postoj žalovanej v tomto konaní (kedy vo vyjadreniach neuviedla ani jeden dôvod, prečo nesúhlasí so zrušením BSM za trvania manželstva) možno chápať ako zjavné zneužitie práv, súd rovnako považuje za bezpredmetnú vo vzťahu k priznanej výške trov konania, keďže žalobca vzal žalobcu späť pred prvým pojednávaním v dôsledku čoho bolo konanie zastavené skôr ako došlo k meritórnemu prejednaniu veci. Za trovy konania sú považované iba tie výdavky, ktoré boli súdu riadne preukázané. Spôsob preukazovania výdavkov je determinovaný ich povahou. Súdu v zásade nie je potrebné preukazovať výdavky, o ktorých má vedomosť z vlastnej činnosti, ako napr. zaplatený súdny poplatok, či výdavky, ktorých vynaloženie priamo upravuje osobitný predpis (tarifná odmena a náhrada advokáta sporovej strany). V danom prípade nebolo sporné, ani v samotnej sťažnosti to žaloba nerozporoval, že žalovaná bola v konaní od počiatku zastúpená právny zástupcom, pričom sa jedná o ústavne zaručené právo na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy SR. Z obsahu spisu nepochybne vyplývalo, ktoré úkony právnej pomoci vykonal právny zástupca zastupujúci žalovanú, pričom tieto tak, ako ich priznala vyššia súdna úradníčka v napadnutom uznesení zo dňa 15. 10. 2020, č. k. 7 C/19/2018-158. zodpovedajú obsahu súdneho spisu a každý z týchto úkonov podľa názoru súdu predstavuje úkon účelne vynaložený v konaní na uplatnenie a bránenie práva žalovanou.“

13. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu je zrejmé, že okresný súd sa zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom i vysporiadal s námietkou sťažovateľa spočívajúcou v nehospodárnosti všetkých vynaložených a uplatnených trov konania žalovanej,

ako i s námietkou zneužitia práva žalovanou. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa zaoberal i námietkou sťažovateľa súvisiacou s účelnosťou trov súdneho konania žalovanej zastúpenej advokátom, pričom bez podrobnejšieho odôvodnenia dospel k záveru, že ich účelnosť je odôvodnená uplatnením a bránením práv žalovanej v civilnom sporovom konaní.

14. Pre posúdenie zachovania práva na spravodlivý proces, ako aj základného práva na súdnu ochranu je relevantné, že pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania okresný súd účelnosť úkonov právnej služby posúdil a zohľadnil napriek strohému odôvodneniu. Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené východiská svojej ustálenej judikatúry konštatuje, že námietku sťažovateľa odôvodňujúcu porušenie ním označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru absenciou podrobného odôvodnenia vo vzťahu k posúdeniu účelnosti trov právneho zastúpenia v napadnutom uznesení okresného súdu z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho konania nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať jej rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietku proti rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej. Uplatňujúc východiská svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd zastáva preto názor, že v danom prípade nejde o nedostatok takej intenzity, na základe ktorého by mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti reálne dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Opačný prístup k posudzovaniu námietky sťažovateľa by v konečnom dôsledku smeroval k spochybňovaniu ústavného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vyústil do jeho vnímania ako riadnej (prípadne mimoriadnej) opravnej inštalácie v rámci sústavy všeobecných súdov.

15. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu ako celku dospel k presvedčeniu, že nevybočuje z aplikačnej praxe všeobecných súdov v súvislosti s rozhodovaním o výške náhrady trov konania, nemožno mu pripísať charakter excesu, ktorý by v sebe zahŕňal črty svojvôle a je preto potrebné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

16. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a označeným základným právom podľa ústavy, ako aj právom podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu